

Дневникъ

(стенографски)

на

XVII^{то} обикновено Народно събрание.

Втора редовна сесия.

15 заседание, понеделникъ, 25 януарий 1916 г.

(Открито отъ председателя д-ръ Д. К. Вачовъ, 3 ч. 40 м. слѣдъ пладне)

Председателъ: (Звъни) Засѣдаието се отвара.

Г. секретарьтъ ще провѣри по списъкъ г. г. народнитѣ прѣдставители, за да се установи колко присѣтствуватъ и колко отсъствуватъ.

Секретарь д-ръ Д. Димитровъ: (Прочита списъка. Отсъствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Захари Ангеловъ, Иванъ Ангеловъ, Никола Атанасовъ, Салимъ Ахмедовъ, Тефикъ х. Ахмедовъ, Иванъ Багаровъ, Цанко Бакаловъ, Христо Божински, Александъръ Ботевъ, Григоръ Бояджиевъ, Панко Вапгеловъ, Илия Вълчевъ, д-ръ Никола Генадиевъ, Георги Генковъ, д-ръ Никола Георгиевъ, д-ръ Христо Георгиевъ, Илия Георгиевъ, Петъръ Даскаловъ, Димитъръ Джангардашлийски, Александъръ Димитровъ, Гочо Димовъ, Стано Златевъ, Иванъ х. Ивановъ, Йорданъ Поповъ, Белизаръ Каракашевъ, Миле Каралѣвъ, д-ръ Симеонъ Кехлибаровъ, Илия Кирковъ, Василъ Коларовъ, Найдентъ Комановъ, Григоръ Коцевъ, Ангелъ Кундалевъ, Василъ Милевъ, д-ръ Еню Разпоповъ, Янко Сакъзовъ, Христо Славейковъ, д-ръ Димитъръ Тодбровъ, Якимъ Ушевъ, Исмаилъ Хакъ бей, Коста Ципорановъ, Крумъ Чапраниковъ, Атанасъ Черневъ и Никола Шипковъ).

Председателъ: Отъ 245 народни прѣдставители отсъствуватъ 43; налице сѫ 202. Значи, има достатъчно число народни прѣдставители, за да може да се взематъ законни рѣшения.

Ще се подведе подъ кметва новоизкапитиетъ народенъ прѣдставитель, г. Велю Недѣлковъ, на мѣстото на починалия такъвъ д-ръ Божидаръ Ючормански.

(Священникъ Иванъ Пилевъ подвежда подъ кметва народния прѣдставитель г. Велю Недѣлковъ)

Председателъ: Има да направя слѣднитѣ съобщения на г. г. народнитѣ прѣдставители:

На първо мѣсто, разрѣшени сѫ слѣднитѣ отпуски:

На бургазския народенъ прѣдставитель г. Димитъръ Джангардашлийски — 5 дневенъ отпускъ, считанъ отъ днесъ;

На врачанския народенъ прѣдставитель г. Иванъ Симеоновъ — 2-дневенъ отпускъ, считанъ отъ днесъ;

На пловдивския народенъ прѣдставитель г. Найдентъ Комановъ — 1-дневенъ отпускъ, за днесъ;

На пловдивския народенъ прѣдставитель г. Якимъ Ушевъ, — 4-дневенъ отпускъ, считанъ отъ днесъ;

На гюмюрджинския народенъ прѣдставитель г. Исмаилъ Хакъ бей — 10 дневенъ отпускъ, по болезнени причини на жена му, считанъ отъ днесъ;

На бургазския народенъ прѣдставитель г. Иванъ Желевъ — 2-дневенъ отпускъ, считанъ отъ днесъ;

На видинския народенъ прѣдставитель г. Александъръ Недевъ — 5-дневенъ отпускъ, считанъ отъ утрѣ;

На варненския народенъ прѣдставитель г. Станчо Момчевъ — 1-дневенъ отпускъ, за 23 того;

На пловдивския народенъ прѣдставитель г. Василъ Калаловъ — 3-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 23 того;

На старозагорския народенъ прѣдставитель г. Василъ Милевъ — 1-дневенъ отпускъ, за днесъ;

На русенския народенъ прѣдставитель г. Стано Златевъ — 3-дневенъ отпускъ, за 22, 23 и 25 того;

На старозагорския народенъ прѣдставитель г. д-ръ Еню Разпоповъ — 2-дневенъ отпускъ, за утрѣ и другъ день;

На търновския народенъ прѣдставитель г. Цанко Бакаловъ — 3-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 23 того;

На старозагорския народенъ прѣдставитель г. Константинъ Бозвелиевъ — 2-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 22 того, и

На русенския народенъ прѣдставитель г. Панко Вангелевъ — 6-дневенъ отпускъ, считанъ отъ днесъ.

Постѣпани сѫ слѣднитѣ прѣдложения:

Отъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти — прѣдложение за опрощаване училищни такси за учебната 1915/1916 г. на бѣдни ученици при Земледѣлското училище въ Садово.

Отъ сѣщото министерство — прѣдложение за одобряние, щото забѣлжката къмъ чл. 26 отъ закона за земледѣлското учение да се отнася и до дѣвическото земледѣлско-домакинско училище въ гр. Орхалие.

Прѣдложение отъ социалъ-демократическата парламентарна група, да се пѣтълукува отъ Народното събрание, може ли да бѣде повдигнато сѣдебно прѣследване за издадения на 7 септемврий 1915 г. отъ социалъ-демократическата парламентарна група позивъ.

Тѣзи прѣдложения ще се раздадатъ на г. г. народнитѣ прѣдставители и ще се турнатъ на дневенъ редъ.

Т. Лукановъ: Моля, г. прѣдседателю! Вие съобщихте нашето прѣдложение като законодателно, обаче ние искаме съ нашето прѣдложение само да се тури на дневенъ редъ въпросътъ за сѣденето.

Председателъ: То е прѣдложение отъ законодателенъ характеръ.

Т. Луановъ: Не е отъ законодателнъ характеръ. Искаме само да се тури на дневенъ редъ това предложение.

Председателъ: Ще се тури на дневенъ редъ.

Т. Луановъ: Въ събота обѣщахте да сезирате Събранието съ това искане.

Председателъ: Ще се тури на дневенъ редъ казахъ—какое повече?

Т. Луановъ: Трѣбва да сезирате Събранието, както постъпихте съ другитѣ въпроси.

Председателъ: Съобщавамъ на г. г. народнитѣ представители предложението, на основание правилника, и казвамъ, че ще се тури на дневенъ редъ — какво повече искате?

Пристъпваме къмъ дневния редъ.

Д. Теневъ: На питанията кога ще отговорятъ г. г. министритѣ? Има читания толкова важни, че трѣбва съ време да се отговори.

Председателъ: Г. военниятъ министъръ е извънредно занятъ и не може да дойде въ началото на заседанието, за да ли отговори.

На първо мѣсто имаме: трето четене законопроекта за откриване и поддържане на народни училища въ новоприсъединенитѣ къмъ царството и въ окупираниѣ отъ българскитѣ войски земи.

Г. секретарьтъ ще прочете законопроекта тъй, както е поправенъ на второ четене.

Секретаръ д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за откриване и поддържане на народни училища въ новоприсъединенитѣ къмъ царството и въ окупираниѣ отъ българскитѣ войски земи.

Чл. 1. Прѣдоставя се на Министерството на народното просвѣщение да открива и урежда до 1 септември 1917 г. въ новоприсъединенитѣ къмъ царството и въ окупираниѣ отъ българскитѣ войски земи народни училища, дѣто и кажито намѣри за добръ, и да назначава учителския персоналъ въ тия училища.

Чл. 2. Разрѣшава се на Министерството на народното просвѣщение да опредѣля и назначава въ тия земи необходимия училищно-административенъ персоналъ, както и потребителъ брой чиновници и служащи, необходими за правилното функциониране на открититѣ училищно-административни учрѣждения.

Чл. 3. Разходитѣ по уреждането и поддържането на училищата и учителския персоналъ въ открититѣ училища да се изплащатъ споредъ мѣстнитѣ условия отъ държавата или отъ послѣдната и общинитѣ по опредѣленіе отъ Министерството на народното просвѣщение, а разходитѣ по уреждането и поддържането на училищно-административнитѣ учрѣждения и персонала въ тѣхъ да се изплащатъ изцяло отъ държавата.

Чл. 4. Разрѣшава се на Министерството на народното просвѣщение да назначава въ селищата, въ които се открити народни училища, по трима мѣстни граждани, които да се грижатъ за открититѣ училища като училищни настоятели до произвеждането на избори за такива.

Чл. 5. Прѣдоставя се на Министерството на народното просвѣщение и на онова на землѣдѣлството и на държавнитѣ имоти да отдѣлятъ частъ отъ държавнитѣ и безсвопственитѣ имоти за издѣлката на открититѣ народни училища.

Чл. 6. Прѣдоставя се на Министерството на народното просвѣщение и на онова на външнитѣ работи и на изповѣданията да опредѣлятъ, кои църковно-училищни имоти оставатъ за училището и кои за църквата.

Чл. 7. Всички държавни, окръжни и общински здания, които сѣ служили за училищни и за культурно-просвѣтителни цѣли, се употребяватъ и за въ бѣдаше за такива по нареждане на Министерството на народното просвѣщение.

Чл. 8. Имотитѣ, които сѣ служили за поддържането на училищата и культурно-просвѣтителнитѣ учрѣждения, се упо-

требяватъ и за въ бѣдаше за сжитиѣ цѣли по нареждането на Министерството на народното просвѣщение.

З а б ъ л ѣ ж к а. Чл. чл. 4, 5, 6, 7 и 8 на този законъ се прилагатъ и въ всички новоприсъединени къмъ царството земи слѣдъ войнитѣ отъ 1912/1913 г.

Председателъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за откриване и поддържане на народни училища въ новоприсъединенитѣ къмъ царството и въ окупираниѣ отъ българскитѣ войски земи, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приетъ.

Слѣдва по дневния редъ трето четене законопроекта за разрѣшение построяването на здание за хирургически павилионъ при новата първостепенна държавна болница въ гр. Пловдивъ.

Г. секретарьтъ ще го прочете.

Секретаръ д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за разрѣшение построяването на здание за хирургически павилионъ при новата първостепенна държавна болница въ гр. Пловдивъ.

Членъ единственъ. Разрѣшава се да се построи здание за хирургически павилионъ при новата първостепенна държавна болница въ гр. Пловдивъ, като нужния за това кредитъ отъ 500.000 л. да се внесе въ бюджета на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството.

Председателъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за разрѣшение построяването на здание за хирургически павилионъ при новата първостепенна държавна болница въ гр. Пловдивъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приетъ.

Слѣдва по редъ трето четене на законопроекта за вдигане нови етажи въ Александровската болница.

Г. секретарьтъ ще го прочете.

Секретаръ д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за вдигане нови етажи въ Александровската болница.

Членъ единственъ. Разрѣшава се да се направатъ нови етажи надъ сегашествуващитѣ павилиони въ Александровската болница въ гр. София. Сумата за тая цѣль отъ 300.000 л. да се вземе отъ § 27 на тазгодишния бюджетъ на Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството.

Председателъ: Ще се гласува. Които приематъ прочетенъ законопроектъ за вдигане нови етажи въ Александровската болница, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приетъ.

Слѣдва трето четене на законопроекта за кодификацията.

Г. секретарьтъ ще го прочете.

Секретаръ д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за кодификацията.

Чл. 1. При Министерството на правосъдието се учредява кодификационна комисия, въ съставъ: единъ прѣдседателъ, четири членове и единъ секретаръ, всички съ юридическо образование, назначавани и увольнявани съ указъ, по предложението на министра на правосъдието.

Може двамата отъ членоветѣ да бѣдатъ и безъ юридическо образование, ако сѣ заемали високи длѣжности по администрацията или сѣ сѣ проявили като видни правници по служба, въ науката, адвокатура или на друго обществено поприще.

Прѣдседателътъ, членоветѣ и секретарьтъ на комисията не могатъ да бѣдатъ увольнявани въ продължение на петъ години отъ датата на указа, съ който сѣ били назначени, освѣнъ по писмено подадена отъ тѣхна страна оставка и въ случай на лишаване отъ права, изброени въ чл. 30 отъ наказателния законъ.

Чл. 2. На кодификационната комисия се възлага:

1) да обедини въ общи законници всички отдѣлни закони и помѣстоитѣ въ несъответни мѣста законоположе-

ния на една и съща правна област, като подведе и съгласува отделните законоположения под общи правни начала.

2) да следи за нуждите от ползване или възмъжване на действующите закони, каквито съдебната практика или новите условия на живота създават и да изработва, съобразно с тях нужди, правните законопроекти, и

3) да преработва в окончателна форма всички законопроекти на правителството, преди внасянето им в Народното събрание, както и да преглежда всички административни правилници.

Чл. 3. Кодификационната комисия изпълнява възложението и съгласно чл. 2 работи под върховния надзор на министъра на правосъдието, който я председателства.

Председателят на комисията ръководи нейните дела и председателства заседанията и въ отсъствието на министъра.

Чл. 4. Пригответителите от министерствата законопроекти и административни правилници се изпращат за прегледане и преработване в кодификационната комисия, която излага мотивите за внесените в тях поправки, изменения или допълнения.

В заседанията на комисията могат да участвуват съ съиздателен глас делегати на онова министерство, чийто законопроект или правилник е бил внесен на разглеждане в комисията.

Чл. 5. Кодификационната комисия може, съ одобрението на министъра на правосъдието, да изисква или изслушва (писмено или устно) мнението на специалисти, както и да натовазва съ отделни работи частни лица или държавни служители, възнаградението на които, за положения труд и употребено време, се определя съ постановление на Министерския съвет.

Чл. 6. Кодификационната комисия се сношава, чрезъ министъра на правосъдието, съ всички държавни и обществени учреждения, които съ дължани да й дадат исканията, справки и справки.

Чл. 7. Делопроизводството на комисията се води от секретаря, който съставлява протоколите за нейните заседания.

Секретарят урежда архивните дела на комисията, които се съхраняват в Министерството на правосъдието, и заедно съ председателя подписва писмата.

Секретарят се подпомага от потребното число служещи, кредитът за които се прѣдвижда ежегодно въ бюджета на Министерството на правосъдието. При нужда могат да се назначават и допълнителни секретари.

Чл. 8. Заплатата на председателя, членовете и секретаря на кодификационната комисия се определя ежегодно въ бюджета на Министерството на правосъдието, но тя не може да бѣде по-малка отъ: 12.000 л. за председателя, по 10.200 л. за членовете и 6.000 за секретаря.

Председателят: Които приемат прочетения законопроект за кодификацията, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Приет.

Следуващата точка от дневния ред е: разглеждане на предложението за одобрение: 1) указът за разрешените по постановления на Министерския съвет, съгласно съ чл. 126 от конституцията, обикновени свръхсметни кредити презъ 1915 г.; 2) II-то постановление на Министерския съвет отъ 9 септември 1915 г., протокол № 124, и 3) указа № 55 отъ 8 декември с. г.

Моля г. секретаря да прочете мотивите на това предложение и самото предложение.

Секретарь д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ предложението за одобрение: 1) указът за разрешените по постановления на Министерския съвет свръхсметни кредити по чл. 126 от конституцията презъ 1915 г., 2) II-то постановление на Министерския съвет отъ 9 септември 1915 г., протокол № 124 и 3) указа № 55 отъ 8 декември с. г.

Г. г. народни прѣдставители! Презъ настоящата година съ постановления на Министерския съвет, одобрявани съ указы, съ разрешени съ указы, съгласно съ чл. 126 от конституцията, обикновени свръхсметни кредити за нужди, изброени въ приложената таблица:

- 1) по разните министерства на сума 130.655.44 л., и
- 2) по бюджетите на фондовете на сума 44.600 л.

Съгласно съ чл. 32 отъ закона за отчетността по бюджета тия указы подлежат на одобрение отъ Народното събрание.

Обявяването на мобилизацията и войната наложиха редъ разходи, които трѣбваше бързо да се посрѣщнат. Понеже гласуванията миналата година извършените свръхсметни кредити отъ 50.000.000 л. за военни нужди бѣ недостатъчни да посрѣщнат тия нужди, Министерския съвет съ II-то си постановление отъ 9 септември т. г., протокол № 124, рѣши, до гласуването отъ Народното събрание на потребния кредит, петърнящият отлагане разходи по мобилизацията и войната да се извършват отъ срдствата на държавата, отпущани срѣщу разписки, издавани отъ министъра на войната или отъ упълномощените отъ него лица.

Извѣстно ви е, че споредъ временното положение за паричното доволствие на военно-служещите въ военно време, на чиновниците и служащите по всички вѣдства, съ изключение на тия по железниците, пощите и телеграфите, се плащаха отъ дѣна на обявяване мобилизацията половина заплати. По мотивите изложени въ приложени доклад № 9.204 отъ 3 декември т. г. къмъ указъ № 55 отъ 8 с. м. Министерския съвет съ I-то си постановление отъ 2 декември т. г., протокол № 204, въз основа на чл. 47 отъ конституцията, постанови да се отмени § 4 отъ временното положение за паричното доволствие и рѣши да се плащат цѣли заплати на държавните служители по всички вѣдства, включително и на тия по изборните учреждения.

Съгласно съ поменатия членъ отъ конституцията, указът, съ който се одобри това постановление на Министерския съвет, подлежи на одобрение отъ Народното събрание.

Като докладвамъ горното на почитаемото Народно събрание, имамъ чест да го помоля да гласува и приеме настоящето предложение.

София, декември 1915 г.

Министъръ на финансите: **Д. Тончевъ**.

„П Р Ѣ Д Л О Ж Е Н И Е

за одобрение: 1) указът за разрешените по постановления на Министерския съвет, съгласно съ чл. 126 от конституцията, обикновени свръхсметни кредити презъ 1915 г., 2) II-то постановление на Министерския съвет отъ 9 септември 1915 г., протокол № 124, и 3) указа № 55 отъ 8 декември с. г.

Членъ единственъ. Одобряват се:

1) Указът за разрешените обикновени свръхсметни кредити, съгласно съ чл. 126 от конституцията, подробно означени въ предложена таблица:

а) на разните министерства по бюджета за 1915 г., на обща сума 130.655.44 л.;

б) по бюджетите на фондовете за същата година, на обща сума 44.600 л.

2) Постановлението на Министерския съвет отъ 9 септември 1915 г., протокол № 124, съ което се разрешава, щото до вотирането на кредита отъ Народното събрание, изплащането на петърнящият отлагане разходи по мобилизацията и по войната да се извършва отъ срдствата на държавата, срѣщу разписки, издавани отъ министъра на войната или отъ специално упълномощените за това отъ него лица.

3) Указът № 55 отъ 8 декември 1915 г., съ който е одобрено първото постановление на Министерския съвет отъ 2 декември с. г. протокол № 204, за отмяна § 4 отъ временното положение за парично доволствие на военнослужащите въ военно време и за плащане цѣли заплати на държавните служители по всички вѣдства.



ТАБЛИЦА

за разрешенитѣ обикновени свърхсмѣтни кредити на разнитѣ министерства по бюджета за 1915 г., както и по бюджетитѣ на фондоветѣ за сжщата година.

№ по редъ	№ и дата на указа, съ който е утвърденъ свръхсмѣтния кредитъ	Сума		За каква цѣль е разрѣшенъ свръхсмѣтния кредитъ	Въ кой брой на „Държавенъ вѣстникъ“ е обнародванъ указътъ
		лева	ст.		
А. По министерствата.					
Върховна смѣтна палата.					
1	№ 29 отъ 11. V. 1915 г.	1.000	—	За прѣнасяне канцеларията и частъ отъ архивата на Върховната смѣтна палата	Брой 263 отъ 19. XI. 1915 г.
2	№ 34 отъ 15. VI. 1915 г.	3.500	—	За сжщата цѣль и за направа нови и поправка на стари рафтове и пр.	Брой 264 отъ 20. XI. 1915 г.
	Всичко	4 500	—		
Министерство на външнитѣ работи и на изповѣданията					
3	№ 51 отъ 22. XI. 1915 г.	32.155	44	За изплащане разходите по погребението на Негово Блаженство Българския Екзархъ Иосифъ I.	Брой 271 отъ 28. XI. 1915 г.
	Всичко	32.155	44		
Министерство на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве					
4	№ 38 отъ 18. VI. 1915 г.	50.000	—	За възнаграждение на членоветѣ на комитета за обществена прѣдвидливостъ за пжтни пари на сжщитѣ и за веществени разходи . .	Брой 265 отъ 21. XI. 1915 г.
5	№ 52 отъ 15. X. 1915 г.	30.000	—	За сжщото	Брой 239 отъ 21. X. 1915 г.
	Всичко	80.000	—		
Министерство на общ. сгради, пжтищата и благоустройството.					
6	№ 53 отъ 8. XI. 1915 г.	14.000	—	За построяване при гара Кулели-Бургазъ една паянтова барака съ 1 салонъ и 5—6 стаи за помѣщение на митницата и за жилище на персонала при сжщата	Брой 261 отъ 17. XI. 1915 г.
	Всичко	14.000	—		
	Всичко по бюджета на министерствата за 1915 г.	130.665	44		
Б. По бюджетитѣ на фондоветѣ.					
По пенсионния фондъ по военното вѣдомство.					
7	№ 27 отъ 11. V. 1915 г.	28.600	—	За покриване разноснитѣ по прилагане на приетия въ I редовна сесия на XVII-то обикновено Народно събрание законъ за изменение закона за пенситѣ по гражданскитѣ и военни вѣдомства . .	Брой 261 отъ 17. XI. 1915 г.
	Всичко	28.600	—		
По фонда на эпизоотитѣ.					
8	№ 28 отъ 11. V. 1915 г.	16.000	—	За пжтни и дневни пари за командировка на ветеринарнитѣ агенти въ Струмишкия окръгъ и другадѣ, за вземане бързи мѣрки противъ болестъта „сапъ“ по еднокопитнитѣ животни	Брой 262 отъ 18. XI. 1915 г.
	Всичко	16.000	—		
	Всичко по бюджетитѣ на фондоветѣ	44.600	—		

Д О К Л А Д Ъ
до Негово Величество Царя

№ 9204.

Господарю,

Съгласно съ закона за заплатитѣ на чиновницѣтъ по гражданското вѣдомство прѣзъ врѣме на военно положение приетъ въ края на 1912 г., на чиновницѣтъ и служащитѣ, които прѣзъ миналата война бѣха постъпили въ редоветѣ на войската, се плащаше само една трета отъ заплатата имъ. Уцѣлѣлитѣ и върналитѣ се по домоветѣ си чиновници и служащи, по гражданското вѣдомство завариха сѣмествата си потъпнали въ дългове и лишения. На правителството не се удаде по много причини да имъ доплати и останалитѣ 2/3 отъ заплатитѣ и съ това да облѣкчи положението имъ. Наскоро пъкъ се започна и голѣмата европейска война, която спре търговията и международнитѣ съобщения и прѣдизвика едно небивало дотогава поскубяване на всички сръдметѣ отъ първа необходимостъ. Това още повече влоши положението на чиновницѣтъ и служащитѣ по гражданското вѣдомство.

Въ извънредната сесия на Народното събрание прѣзъ 1914 г. се внесе и прие законъ за измѣнение на врѣменното положение за паричното довольствие на военнослужащитѣ въ военно врѣме, съ който по отношението заплатитѣ на чиновницѣтъ и служащитѣ по гражданското вѣдомство пакъ се направиха съкращения, като се постанови да имъ се плаща половината отъ заплатата, която сѣ получавали до мобилизацията, освѣтъ на чиновницѣтъ по пощитѣ и по железницитѣ, на които се запазиха цѣлитѣ заплати. Това дѣленне на държавнитѣ служители, както и опова, което се правѣше съ законитѣ прѣзъ балканската война, не може, както опитътъ доказа, да се оправдае съ нуждата да се нестятъ държавнитѣ сръдства прѣзъ врѣме на мобилизация и война, тъй като реализираната отъ тия законоположения икономия се явява съвършено незначителна въ сравнение съ голѣмитѣ разходи, които изобщо се правѣтъ по войната, а отъ друга страна твърдѣ важни причини отъ социаленъ характеръ налагатъ да се измѣни частъ по-скоро законътъ и да се дадатъ пълни заплати на всички държавни служители, безъ разлика по кое вѣдомство служатъ и да-ли се намиратъ въ редоветѣ на войската или по изискване на службата сѣ задържани на мѣстата си. Защото, при настъпната извънредна сѣпнотия на прѣдметитѣ отъ първа необходимостъ, въпреки всички взети мѣрки, чиновницѣтъ и сѣмествата имъ не могатъ да живеятъ съ половина отъ заплатата, която сѣ получавали въ нормално врѣме. Сръдната цѣна на житичи продукти е значително по-висока отъ тази до 1912 г. Това извънредно поскубяване, като намалява всички фиксирани годишни или мѣсечни доходи на чиновницѣтъ и служащитѣ до неимовѣрностъ, безъ тѣ да иматъ възможностъ да увеличатъ доходитѣ си споредъ поскубяването, както това могатъ да сторятъ всички лица съ свободни занятия, поставя тѣхъ и сѣмествата имъ, при плащаната имъ сега половинъ заплатата, въ едно мѣстичко и меноосно положение, което би могло да се облѣкчи само съ измѣнение на закона за заплатитѣ въ смисълъ да се плащатъ цѣли заплати на всички държавни служители, като се приложи това правило и за служащитѣ при изборнитѣ учрѣждения.

По горнитѣ съображения възъ основа на чл. 47 отъ конституцията, Министерскиятъ съвѣтъ, по мое ходатайство, съ 1-то постановление отъ 2 того протоколъ № 204, постанови:

„Възъ основа на чл. 47 отъ конституцията, отмѣнява се § 4 отъ врѣменното положение за паричното довольствие на военнослужащитѣ въ военно врѣме, измѣненъ съ законъ отъ 1914 г. Всички държавни служители получаватъ и въ военно врѣме заплатитѣ си, както въ мирно врѣме, съ законоустановенитѣ удържки, независимо отъ това дали сѣ постъпили въ редоветѣ на войската или сѣ задържани на служба, било по вѣдомството, по което сѣ служили до мобилизацията било по военното вѣдомство. Това се отнася и до чиновницѣтъ и служащитѣ при изборнитѣ учрѣждения и се смѣта въ сила отъ 11 септември 1915 г.“

Настоящото постановление да се одобри съ указъ, който да се внесе за одобряне на най-близката сесия на Народното събрание.

Като докладвамъ това, имамъ честь най-почтително да моля Ваше Величество да благоволиете прѣзъ подписване

на приложениа указъ, да одобрите горѣспоменатото постановление на Министерския съвѣтъ.

София, 3 декември 1915 г.

Сѣмъ, Господрю, на Ваше Величество най-прѣданъ служителъ и вѣренъ подданикъ.

Министъръ на финанситѣ: (ц.) Д. Тончевъ.

У К А З Ъ

№ 55.

НИЕ ФЕРДИНАНДЪ I,
съ Божия милостъ и народната воля.
Царъ на българитѣ.

По прѣдложение на Народния министъръ на финанситѣ, направено Намъ съ доклада му отъ 3 того подъ № 9204 и възъ основа на чл. 47 отъ конституцията,

Постановихме и постановяваме:

Одобряваме 1-то постановление на Министерския съвѣтъ, отъ 2 декември т. г., протоколъ 204, което гласи:

Възъ основа на чл. 47 отъ конституцията, отмѣнява се § 4 отъ врѣменното положение за паричното довольствие на военнослужащитѣ въ военно врѣме, измѣненъ съ законъ отъ 1914 г. Всички държавни служители получаватъ и въ военно врѣме заплатитѣ си, както и въ мирно врѣме, съ законоустановенитѣ удържки, независимо отъ това, дали сѣ постъпили въ редоветѣ на войската или сѣ задържани на служба, било по вѣдомството, по което сѣ служили до мобилизацията, било по военното вѣдомство. Това се отнася и до чиновницѣтъ и служащитѣ при изборнитѣ учрѣждения и се смѣта въ сила отъ 11 септември 1915 г.

Настоящото постановление да се одобри съ указъ, който да се внесе за одобряне въ най-близката сесия на Народното събрание.

Издаденъ въ двореца Враца на 8 декември 1915 г.

На първообразния, съ собствената на Негово Величество ръка, написано:

ФЕРДИНАНДЪ I.

Приподписалъ, Министъръ на финан.: (ц.) Д. Тончевъ

Прѣдседателъ: Има думата г. Недѣлчо Георгиевъ.

Недѣлчо Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Прѣдставени сѣ прѣдъ насъ за одобряне разни укази, съ които се одобряватъ постановления, държани отъ Министерския съвѣтъ. Между тѣхъ попада и указъ № 55.

До прѣди 1912 г. вие знаете, че не е имало никакъвъ законъ, въ случай на война да се плащатъ на чиновницѣтъ, които бѣждатъ чиновници въ редоветѣ на армията, пѣккви заплати. Въ 1912 г. тогавашното министерство рѣши да се плаща една трета отъ заплатитѣ на ония чиновници, които сѣ повижави въ редоветѣ на армията, и за да изгълни туй своє рѣшение, внесе законопроектъ и създаде законъ, по който се плащаше на чиновницѣтъ прѣзъ врѣме на война една трета отъ заплатитѣ имъ. И тогавашниятъ редъ, заведенъ отъ тогавашното правителство, бѣше по-напрѣдъ да отпусне кредита, а слѣдъ туй да го оформява, по не съ указъ, а внесе законопроектъ. Почти всички народни прѣдставители отъ оппозицията сѣ осъдили постъпката на тогавашното правителство. Азъ случайно намѣрихъ въ дневницитѣ мѣстието на г. Попова, днешниятъ министъръ на правосъдието. Той казва, не само че не е моментъ да се създаватъ заплати на хора, които не сѣ на длъжностъта си, ами осъжда самата постъпка на правителството, като казва, че не бива правителството да поема такъвъ ангажментъ, то да става законодателна и изпълнителна властъ. По-нататъкъ казва: „Вие, г-да, назначихте все ялши хора, затуй искате да ги облагодетелствувате, като имъ създадете законъ да имъ се плащатъ заплати“. А днешниятъ моментъ какъвъ е, г. г. народни прѣдставители? Вие знаете, че днешното правителство прѣзъ 1914 г. направи ново измѣнение въ закона въ случай на война, чиновницѣтъ да получаватъ половината отъ заплатата си. Днесъ сѣщото правителство, недоволно отъ тая работа, съ указъ, иде да отпусне сумитѣ, а насъ тукъ, народното прѣдставителство, ни вика просто да оформимъ туй, което то е направило.

Струва ми се, че тая практика, г. г. народни представители, трябва да прѣстане. Не бива да вървим по тоя редъ. Народното събрание става просто като една регистратура, да дойде да оформява всичко, което е направено. Щомъ вие вълагате всичката работа на правителството, то да бъде изпълнителна и законодателна власт, защо вкрате тукъ Парламента? Само да спема отговорността и да я поема върху себе си.

Какво плащате вие днесъ на българските земледѣлци, които сж на бойното поле, на работниците, на занаятчиците и на други? Азъ съмъ сигуренъ, че вие ще кажете: тѣ иматъ пини, както тогава г. Теодоръ Теодоровъ, като финансовъ министъръ, отговори: тѣ иматъ казва пини. Пини иматъ, но вие виждате днесъ, че комитетътъ, който отпуска помощи, вижда, че тия пини не сж допесели нищо на хората прѣвъзъ тая година, и тѣ сж гладни. Още повече, вие днесъ, г. г. народни представители, ще сте избрали нито момента, нито начина, когато искате да направите тая работа. Не дѣйте създава тоя антагонизъмъ между българския народъ, защото имате нужда отъ цялото му съдѣйствие за доизграждане на дѣлото. Вие имате комитетъ за обществена прѣдвидливостъ, който сж окръжна телеграма, № 31034, надале нареждане, като казва: мѣстниятъ и околийскиятъ комитети да изметатъ изъ хамбаритѣ до зърно житото на производителитѣ затуръ, защото иматъ, казва, царевича да ядатъ, а туй жито да се прѣнесе за армията и за градовете. Вие на плѣшницитѣ ще правите смѣсъ отъ жито и царевича 50%, а за тия, отъ които очаквате заслуги и разширение на границитѣ на България, казвате тѣхнитѣ сѣмейства да ядатъ 100% мисиръ!

Г. г. народни представители! Ние апелираме къмъ васъ: въ интереса на страната, оставете се отъ тоя начинъ на дѣйствие. Не дѣйте да създавате негодувание между българския народъ, като се научи, че вие не сте се задоволили да плащате една трета, нито половината отъ заплатата на хората, които сж въ войната, спорѣтъ изцѣлението на г. министъра на правосѣдието, въ 1912 г., боштинството отъ тѣхъ не сж тамъ, а сж назначени по разни типови служби. Какъ вие ще искате единодушието на народа?

Тѣй поставенъ въпросътъ, ние, освѣтъ, че нѣма да гласуваме за одобрѣние на туй прѣдложение, но ние протестираме противъ начина, по който вие поставяте. Камарата е станала просто една регистратура, за да регистрира всичко туй, което вие внесате, а туй сж единъ лопъ прѣсцентъ. Изпълнителната властъ не бива да бъде и законодателна.

Прѣседателъ: Които приематъ прѣдложението за одобрѣние: 1) указитѣ за разрѣшенитѣ по постановления на Министерския съвѣтъ, съгласно съ чл. 126 отъ конституцията, обикновени свръхсѣмни кредити прѣвъзъ 1915 г.; 2) По то постановление на Министерския съвѣтъ отъ 9 септември 1915 г., протоколъ № 124 и 3) указъ № 55 отъ 8 декември с. г., да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Слѣдующиятъ пунктъ отъ дневния редъ сж първо четене на законопроекта за продължаване и разпростиране дѣйствието на закона за плащане дневни пари на държавнитѣ служители въ новитѣ земи.

Г. секретарьтъ ще прочете мотивитѣ и законопроекта.

Секретаръ д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за продължаване и разпростиране дѣйствието на закона за плащане дневни пари на държавнитѣ служители въ новитѣ земи.

Г. г. народни представители! Когато се гласуваше законътъ за плащане дневни пари на държавнитѣ служители въ новитѣ земи, прѣдполагаше се, че въ едно недалечно врѣме животътъ въ тия земи, тѣй много пострадали отъ войната прѣвъзъ 1912 и 1913 г., ще улегне и ще вземе нормаленъ видъ, затова и дѣйствието на закона се ограничи съ двѣгодишенъ срокъ. Този срокъ вече изтече на 31 декември м. г. Прѣвъзъ втората половина, обаче, на 1914 г. избухна общо-европейската война, която намали до минимумъ международния търговски обмѣнъ и принципъ, върѣжи всички взети мѣрки, неизбежно посѣжаване на прѣдметитѣ отъ първа необходимостъ. Съ памѣсата и на България въ войната, скжпотията още повече се увеличи.

Не по-добро е положението на чиновницитѣ и въ окупираниѣ земи въ стара Сърбия и въ Македония. Особено въ мѣстата, прѣвъзъ които мина стихията на послѣдната война, скжпотията е твърдѣ чувствителна. Ограбено подъ всевъзможни форми и прѣдѣлзи отъ сръбската властъ и отъ отстъпващитѣ сръбски войски, населението въ казанитѣ области е лишено отъ най-необходимото и ще мине врѣме докато се посвѣземе. Мжчно е да му се изпратятъ наведѣнѣтъ всички необходими артикули отъ стара България, защото пѣкои отъ тѣхъ и тукъ не избилежаватъ, а при това и лѣтницата, и прѣвознитѣ сръдства сж заети засега за военни пужди. Държавнитѣ служители, пратени тамъ за въвеждане законитѣ и подтържане на реда, сж поставени, събдователно, въ едно положение, което се различава отъ това на служителитѣ въ старитѣ прѣдѣли на царството, особено като поради царящитѣ въ окупираниѣ земи изключителни условия, назначенитѣ тамъ чиновници не могатъ да приобратъ сѣмействата си и сж принудени на двѣ мѣста да правятъ разходи.

По горѣизложенитѣ съображения Министерството на финанситѣ се вижда принудено да поиска отъ Народното събрание да рѣши да се прѣдѣлзи още за една година дѣйствието на закона за плащане дневни пари на държавнитѣ служители въ новитѣ земи и да се приложатъ този законъ и за държавнитѣ служители, назначени въ новопридобититѣ и окупираниѣ земи въ Източна Тракия, стара Сърбия и Македония. За тази цѣль ни се издпаса, г. г. народни прѣдставители, за разглеждане и гласуване настоящиятъ законопроектъ.

София, януарий 1916 г.

Министъръ на финанситѣ: **Д. Тончевъ.**

„ЗАКОНПРОЕКТЪ

за продължаване и разпростиране дѣйствието на закона за плащане дневни пари на държавнитѣ служители въ новитѣ земи.

Членъ единственъ. Продължава се дѣйствието на закона за плащане дневни пари на държавнитѣ служители въ новитѣ земи, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“ брой 177 отъ 8 августъ 1914 г., до 1 януарий 1917 г., като се разпростира и за държавнитѣ служители, назначени на длжностъ въ новопридобититѣ и окупирани земи въ Източна Тракия, стара Сърбия и Македония.

Прѣседателъ: Понеже никой не иска думата, ще се гласува. Които приематъ на първо четене законопроекта за продължаване и разпростиране дѣйствието на закона за плащане на дневни пари на държавнитѣ служители въ новитѣ земи, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Отъ дѣсницата: Сега да стане и второто четене на законопроекта.

Прѣседателъ: Прѣдлага се спѣшностъ и за второто четене на законопроекта. Които сж съгласни съ туй прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Г. секретарьтъ ще докладва законопроекта на второ четене.

Секретаръ д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за продължаване и разпростиране дѣйствието на закона за плащане дневни пари на държавнитѣ служители въ новитѣ земи.

Прѣседателъ: Които приематъ заглавието на законопроекта тѣй, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Секретаръ д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

Членъ единственъ. Продължава се дѣйствието на закона за плащане дневни пари на държавнитѣ служители въ новитѣ земи, обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“ брой 177 отъ 8 августъ 1914 г., до 1 януарий 1917 г., като се разпростира и за държавнитѣ служители, назначени на длжностъ въ новопридобититѣ и окупирани земи въ Източна Тракия, стара Сърбия и Македония.

Председателът: Които приемат члена единствен моля да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Прието.

Слѣдва първото четене на законопроекта за за прѣвърщане частнитѣ непълни сѣдни училища въ градоветѣ Троянѣ, Фердинандѣ и Пирдопѣ въ народни и развитието имъ въ пълни сѣдни училища.

Г. секретарѣтъ ще прочете мотивитѣ и законопроекта на първо четене.

Секретарь д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

„ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЪ“

къмъ законопроекта за прѣвърщане частнитѣ непълни сѣдни училища въ градоветѣ Троянѣ, Фердинандѣ и Пирдопѣ въ народни и за развитието имъ въ народни пълни сѣдни училища.

Г. г. народни прѣдставители! Една отъ най-цѣлнитѣ и културни добродѣтели на нашия народъ е стремението му къмъ образование. Като въ епохата прѣди освобождението, тъй и слѣдъ нея, той стреми се постепенно се е засилвалъ и систематично развивалъ, докато се прѣобори въ една здрава и крепка традиция и стана неотемлена частъ отъ неговото съзнание. Като чели естествено, бихъ казалъ, като чели по една вътрѣшна интуиция нашиятъ народъ е съзнавалъ, че безъ образование животътъ му е лишенъ отъ свѣтлина. Въдъхновяванъ отъ този стремежъ, първоначално народътъ, а послѣ държавата въздигнаха реди прѣсвѣтителни образователни заведения, съ които можемъ само да се гордѣмъ.

Г. г. народни прѣдставители! Има обаче, още жътове въ нашето отечество, дѣто населението, пролихнато отъ сѣщия духъ къмъ свѣтлина и прѣсвѣта, нѣма възможностъ, било поради своето мѣстоположение, било поради икономически причини, да праща чадата си въ отдалечени гимназиални учебни заведения и най-посрѣтъ моли да му се разрѣши да си открие свои такива. Дои когато нѣмаме възможностъ да се разрѣши на пѣкои общини, като напр., на Троянската, Фердинандската и Пирдопската да си откриятъ такива народни училища, населението на тия общини, при все това намѣри изходенъ пътъ, като си откри отъ началото на учебната 1915/16 г., частенъ I гимназиаленъ класъ при сѣднитѣ пълни прогимназии въ споменатитѣ градове, а сега моли да се прѣвърятъ тѣ въ народни. Като се вземе прѣдъ видъ горѣизложеното, като се вземе прѣдъ видъ и обстоятелството, че общинитѣ на споменатитѣ градове сѣ изпълнили всички изисквания на чл. 112 отъ закона за народното просвѣщение, и съответнитѣ открѣли училища съвѣти ходатайствуватъ да се удовлетвори молбата имъ; като се вземе най-сѣнитѣ прѣдъ видъ и обстоятелството, че просвѣтителната тенденция на тия общини е общонародна и тъй близка до сърдцето на всѣки българинъ, азъ считамъ, че тѣхната просба заслужава вашето внимание и ви почтително моля да одобрите и приемете прѣдставения законопроектъ.

София, 13 януарий 1916 г.

Министъръ на народното просвѣщение: **П. Пешевъ**

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ“

за прѣвърщане частнитѣ непълни сѣдни училища въ градоветѣ Троянѣ, Фердинандѣ и Пирдопѣ въ народни и за развитието имъ въ пълни сѣдни училища

Чл. 1. Частнитѣ непълни гимназии въ Троянѣ, Фердинандѣ и Пирдопѣ се прѣвърщатъ отъ 1 септемврий 1916 г., въ народни непълни сѣдни училища.

Чл. 2. Тѣзи учебни заведения, безъ прогимназиалнитѣ класове, ще се издържатъ всецѣло отъ общинитѣ, които сѣ искали тѣхното откриване.

Чл. 3. Развитието на тия училища до пълни сѣдни (гимназии или педагогически училища), които могатъ да бъдатъ и смѣсени, ще става съ разрѣшението на Министерството на народното просвѣщение, ако при откриването на всѣки новъ класъ надлежитѣ общини изпълнятъ всички изисквания на алинея втора на чл. 112 отъ закона за народното просвѣщение.

Чл. 4. Министерството на народното просвѣщение може, по свое усмотрѣние, да закрива тия учебни заведения изцѣло или само нѣкои отъ тѣхнитѣ класове, ако надлежитѣ общини не могатъ да ги издържатъ и уреждатъ напълно споредъ изискванията на закона за народното просвѣщение.

Председателътъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за прѣвърщане частнитѣ непълни сѣдни училища въ градоветѣ Троянѣ, Фердинандѣ и Пирдопѣ, въ народни и за развитието имъ въ пълни сѣдни училища, моля, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Прието.

Отъ дѣсницата: Сега да стане и второто четене.

Председателътъ: Има предложение второто четене на законопроекта да стане още сега. Които сѣ съгласни съ това предложение, моля, да си вдигнатъ ръката (Мнозинство) Прието.

Г. секретарѣтъ ще докладва законопроекта членъ по членъ на второ четене.

Секретарь д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за прѣвърщане частнитѣ непълни сѣдни училища въ градоветѣ Троянѣ, Фердинандѣ и Пирдопѣ въ народни и за развитието имъ въ пълни сѣдни училища

Председателътъ: Които приематъ заглавието на законопроекта тъй, както се прочете отъ г. секретаря, моля, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Прието.

Секретарь д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

Чл. 1. Частнитѣ непълни гимназии въ Троянѣ, Фердинандѣ и Пирдопѣ се прѣвърщатъ отъ 1 септемврий 1916 г., въ народни непълни сѣдни училища.

Председателътъ: Които приематъ чл. 1 тъй, както се прочете отъ г. секретаря, моля да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Прието.

Секретарь д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

Чл. 2. Тѣзи учебни заведения, безъ прогимназиалнитѣ класове, ще се издържатъ всецѣло отъ общинитѣ, които сѣ искали тѣхното откриване.

Председателътъ: Които приематъ чл. 2 тъй, както се прочете отъ г. секретаря, моля, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Прието.

Секретарь д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

Чл. 3. Развитието на тия училища до пълни сѣдни (гимназии или педагогически училища), които могатъ да бъдатъ и смѣсени, ще става съ разрѣшението на Министерството на народното просвѣщение, ако при откриването на всѣки новъ класъ надлежитѣ общини изпълнятъ всички изисквания на алинея втора на чл. 112 отъ закона за народното просвѣщение.

Председателътъ: Които приематъ чл. 3 тъй, както се прочете отъ г. секретаря, моля, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Прието.

Секретарь д-ръ Д. Димитровъ: (Чете)

Чл. 4. Министерството на народното просвѣщение може, по свое усмотрѣние, да закрива тия учебни заведения изцѣло или само нѣкои отъ тѣхнитѣ класове, ако надлежитѣ общини не могатъ да ги издържатъ и уреждатъ напълно споредъ изискванията на закона за народното просвѣщение.

Председателътъ: Които приематъ чл. 4 тъй, както се прочете отъ г. секретаря, моля, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Прието.

Съ това се изчерпава днешниятъ дневенъ редъ.
Ще опредѣлимъ дневния редъ за слѣдующето засѣ-
дание.

На първо мѣсто, трето четене на законопроектитѣ,
които се приеха днесъ на първо и второ четене.

На второ мѣсто, съобщениѣ днесъ въ началото на
засѣданието на г. г. народнитѣ прѣдставители прѣдло-
жения.

В. Молловъ: Тѣ не сж още раздадени.
(Слѣдъ малко разсиднижѣ раздаватъ законопроектитѣ
на г. г. народнитѣ прѣдставители)

Прѣседателъ: Слѣдующето засѣдание ще бжде, по
правилника, въ ерѣда.

Засѣданието се вдига.

(Вдигнато въ 4 ч. 30 м. слѣдъ пладне)

Прѣседателъ: **Д-ръ Д. К. ВАЧОВЪ**

Секретаръ: **Д-ръ Д. ДИМИТРОВЪ**

Началникъ на Стенографското бюро: **Г. ГЪЛЖБОВЪ**